

қолма-қол ақшасыз төлемдер НАРЫҒЫНА ШОЛУ

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

2024 жылғы қаңтар-қыркүйек қорытындылары

Резюме

- ✓ 2024 жылғы қаңтар-қыркүйек қорытындысы бойынша еліміздегі қолма-қол ақшасыз картоткалық транзакциялар көлемі Т117,1 трлн (+15% ж/ж) немесе ЖІӨ-ге 87% құрады. Бұл өсім жалпы елдегі қолайлы экономикалық жағдайлармен, экономиканы цифрландырумен, оның ішінде банктердің онлайн-сервистерін белсенді пайдаланушылар санының күшті өсуімен (22,0-ден 24,8 млн-ға дейін) және сауда кәсіпорындары санының қалыпты өсуімен (910 мыңнан 1,1 млн-ға дейін) қолдау тапты.
- ✓ Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың орташа айлық көрсеткіші Т13 трлн болған кезде жылдық көрсеткіш ЖІӨ көрсеткішінен 16%-ға асып, Т156 трлн құрауы мүмкін (25-29 жылдарға арналған ҚЭЖЖ жұмыстарының жоспарына сәйкес, елдің ЖІӨ ағымдағы жылы Т134,2 трлн құрауы мүмкін).
- ✓ Ақша қолма-қол ақшасыз төлемдердің одан әрі өсуіне қарамастан, ел бойынша қолма-қол ақшасыз операциялардың үлесі бір жыл бұрынғыдай 86% деңгейінде сақталды.
- ✓ Бұл елдегі қолма-қол ақша көлемінің жоғары инфляциялық процестер (транзакциялар саны азайды) аясында да, жалпыға бірдей декларациялау және мобильді аударымдарды фискалдау жөніндегі бірнеше науқандар басталғанға дейін де айтарлықтай өсуіне байланысты: есепті кезеңде қолма-қол ақшаның жиынтық көлемі Т18,5 трлн (Т16,6 трлн бір жыл бұрын) құрады.

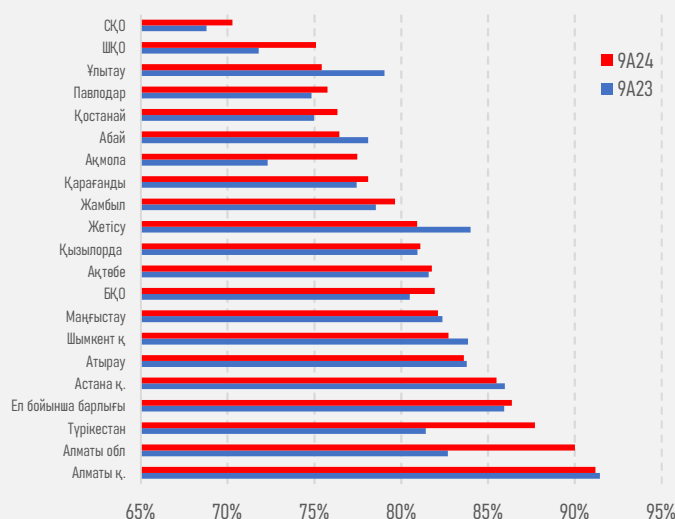
- ✓ Жоғарыда айтылғандардың аясында айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі (М0), яғни банк жүйесінен тыс ақша 2023 жылдың ұқсас кезеңіне қарағанда әлдеқайда жылдам өсті (+12,3% ж/ж vs 7,2%) және Т4,0 трлн құрады. Осылайша, орта есеппен әрбір қазақстандыққа Т197 мың қолма-қол ақша келеді, бұған дейін Т178 мың қолма-қол ақша болған.
- ✓ Қолма-қол ақшасыз транзакцияларды жүзеге асыру тәсілдеріндегі үрдістер арасында интернет-төлемдер (83,0-ден 80,5%-ға дейін) және POS-терминал арқылы төлемдер (11,8%-дан 9,6%-ға дейін) үлесінің төмендегенін, бірақ QR-төлемнің (5,2%-дан 9,9%-ға дейін) қарқынды өскенін атап өтеміз.
- ✓ Абсолютті мәндегі QR-төлемдер POS-терминал арқылы төлемдер көлемінен асып түсе отырып, Т5,3 трлн-нан Т11,5 трлн-ға дейін ұлғайды (Т11,3 трлн). Бұл ретте олардың одан әрі өсу әлеуеті қарапайымдылығына, ыңғайлылығына, транзакцияларда үнемдеуге және төлемдер үшін бірыңғай QR-кодты енгізу жөніндегі жоспарларға байланысты елеулі болып қала береді. Естеріңізге сала кетейік, барлық банктер үшін бірыңғай QR-кодты келесі жылдың бірінші жартысында енгізу жоспарлануда.
- ✓ Халықаралық картоткалар жергілікті картоткаларға қарағанда көбірек таралды. Халықаралық жүйелердің төлем карталарының саны 53,6 млн (+5,1 млн немесе 10,5%) дейін, ал жергілікті карталардың саны 26,3 млн (+2,1 млн немесе 8,5%) дейін өсті, бұл олардың нарықтағы үлестерін қалыпты қайта теңестіруге әкелді (төменде қараңыз).

ҚР аумағында қолма-қол ақшасыз транзакциялар *

ҚР қолма-қол ақшасыз транзакциялар динамикасы

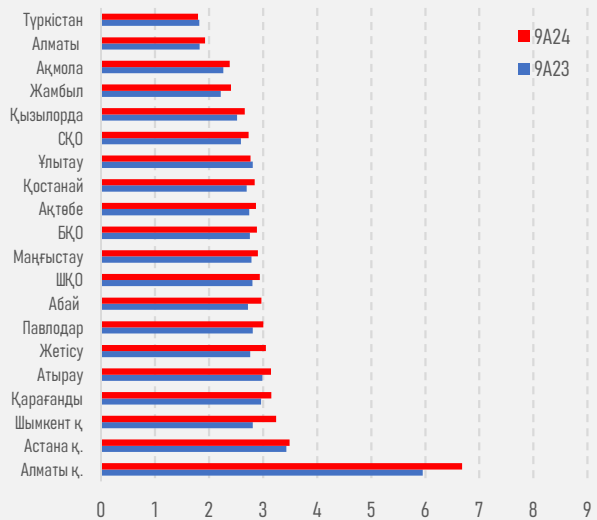

Ең «қолма-қол ақшасыз» аймақтар

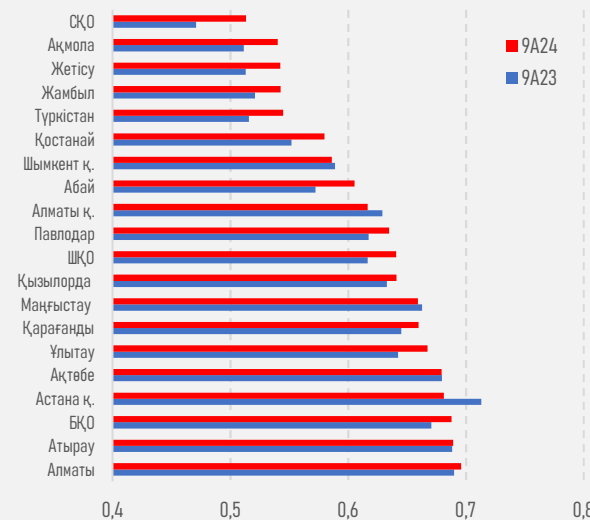

Жан басына шаққандағы айналымдағы төлем карталарының саны *

Жан басына шаққандағы дебиттік карталар саны

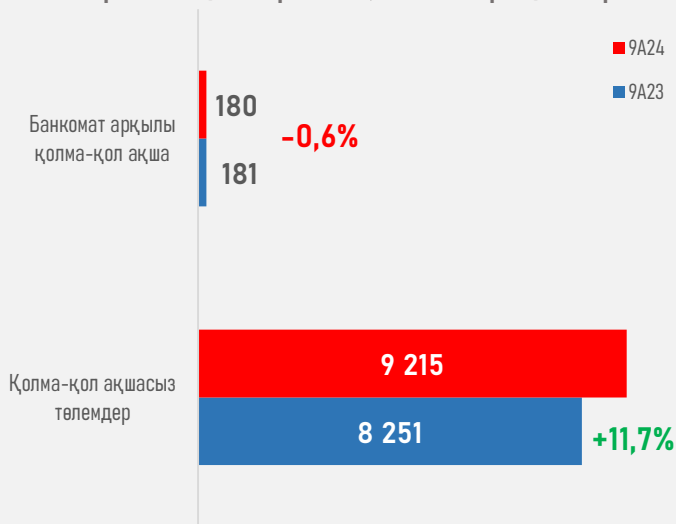
Жан басына шаққандағы несиелі картаның саны

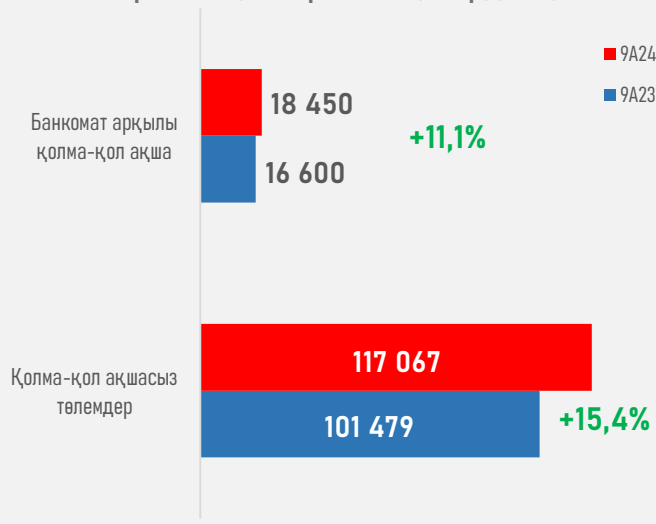
* Деректер көзі: ҚРҰБ, ҚР АӘДБ БНС

Төлем карталары бойынша транзакциялар*

Транзакциялар саны, млн операциялар

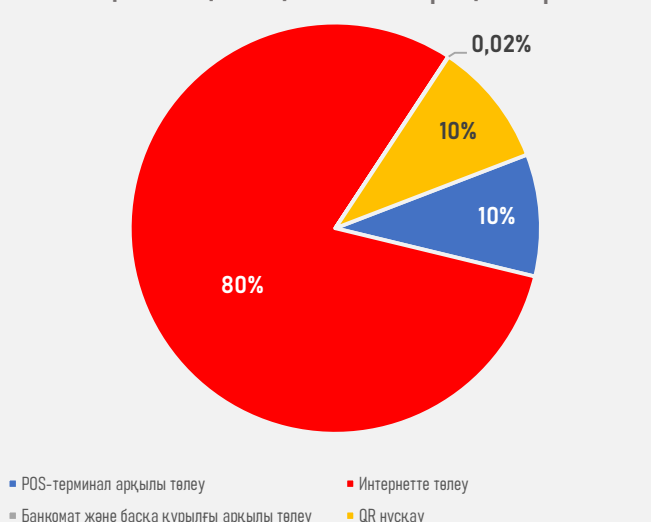

Транзакциялар көлемі, млрд теңге

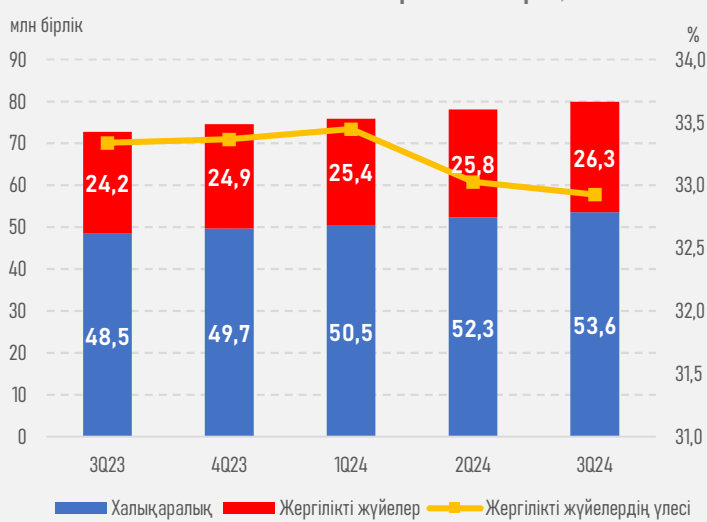

Қолма-қол ақшасыз транзакциялардың түрлері бойынша бөлу және жергілікті төлем жүйелерінің үлесі*

Қолма-қол ақшасыз операциялар

Айналыстағы төлем карточкалары, млн

* Деректер көзі: ҚРҰБ

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2024

Кезеңнің қысқаша қорытындылары

«Қолма-қол ақшасыз» енудің елдік деңгейі соңғы 12 айда өзгерген жоқ, қолма-қол ақшаны алу мен олардың айналымдағы көлемінің өсуі, ірі қалаларда қанықтыру нүктесіне жету аясында 86% белгісінде сақталды (мысалы, Алматы қаласында-91%, Астана қаласында-86%). Естеріңізге сала кетейік, қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлеміндегі шоғырлану үш мегаполисте (халықтың жоғары шоғырлануы мен сатып алу қабілетінің салдарынан): Алматы (жалпы көлемнің 51%), Астана (9,5%) және Шымкент (6,2%) жоғары деңгейде сақталуда.

Жоғарыда айтылғандардың аясында 2024 жылдың қазан айының басында карточкалар бойынша қолма-қол ақшасыз транзакциялар көлемі қолма-қол ақша беру жөніндегі операциялардың тиісті көрсеткіштерінен 6,3 есе (Т117,1 vs Т18,5 трлн), іс жүзінде бір жыл бұрынғыдай (6,1 есе: Т101,5 vs Т16,6 трлн) асады.

Бұл ретте қолма-қол ақшасыз транзакциялар бойынша бір операцияның «орташа чегі» есепті кезеңде-12,6-дан 13,1 мыңға дейін (+4,3%), банкоматтардан алу бойынша-97,2-ден 111,7 мың теңгеге дейін (+14,9%) өсті, бұл номиналды жалақының (+11,3%) және қазақстандықтардың кірістерінің (+9,4%).

Өңірлік бөліністе есепті кезеңде қолма-қол ақшасыз транзакциялар үлесінің өсуінің көшбасшылары Алматы (+7,3 п.п.), Түркістан (+6,3 п.т.) және Ақмола (+5,2 п.т.) облыстары болды. Ал «көшбасшылар» мен «аутсайдерлер» арасындағы цифрлық алшақтық бір жыл ішінде 23 тармақтан 21 тармаққа дейін қысқарды, бірақ маңызды болып қала береді. Бұл цифрлық алшақтықты қысқарту мемлекеттік (ынталандыру, шарттар, салық салу), Бизнесінің (инфрақұрылымды кеңейту, технологияларға инвестициялар) және қоғамның (сауаттылық, әдеттерді өзгерту, әлеуметтік) бірлескен күш-жігерін талап етеді. жауапкершілік).